

Inspirace z jiných krajů

Kdo zatápí želvám?

„Ještě před deseti lety tu kladly vejce všechny 4 druhy mořských želv, které se v Indonésii vyskytují. Dnes už jen jeden druh,“ diví se majitelka malého obchůdku na pobřeží Sumatry a vinu svádí na rybáře a vzdálená ohrožení daleko v moři. I rybáři k problému přispívají, ale za úbytek může i ona a lidé, kteří stejně jako tato žena už roky vyhrabávají želvami nakladená vejce z bílých písčitých pláží. V sezóně jich prý prodá až 6000 týdně. Ptáte se kam a komu? Toto obrovské množství putuje převážně do restaurací v Číně a Singapuru – do restaurací pro turisty.

Mnoho lidí dnes jezdí na dovolenou do tropických zemí, do Indonésie zhruba 5000 Čechů ročně. Možná někoho takového znáte, možná jezdíte i vy. Všechny tyto země jsou si podobné – najdete tu vstřícné usměvavé lidi, krásné památky, úžasný deštný les s mnoha zvířaty, a především nádherné moře. Jenže většina těchto zemí je plná paradoxů. Deštný les se kácí kvůli plantážím palem olejních, ze kterých se získává palmový olej, obsažený téměř v každém výrobku z našich supermarketů. Také postupně mizí jedno z lákadel pro turisty – velké mořské želvy. Jejich populace strmě klesají právě i vinou turismu samotného, na východním Borneu od druhé světové války dokonce o 91 %. Exotická specialita v podobě želvích vajec, kterou v tropech běžně jedí i Češi, se tak díky poptávce prodává navzdory mezinárodním i indonéským zákonům na ochranu ohrožených druhů. Lidé si často myslí, že želví vejce jsou zdravá, ale opak je pravdou. Moře, ve kterém želvy žijí, je v dnešní době znečištěné. Želvy do sebe vstřebávají škodliviny a samice se jich zbavují přesunem do vajec. Na některých místech se prodávají i náramky z želvoviny. Proto, pokud

Mláďata karety obrovské mřít do oceánu. Nejsilnější instinkt, že je třeba plavat dál od pobřeží, kde jim tolik nehrozí predace, mají mláďata jen první dva dny po vylíhnutí. Foto autorka

k ještě většímu ohrožení mořských želv nechcete v těchto destinacích přispět, odmítněte nabídky na koupi želvích produktů a ptejte se na ochranu těchto vzácných plazů. Pomoci můžete i celkovou ohleduplností k životnímu prostředí. Neodhazujte odpadky, želvy považují například plastové sáčky za medúzy, kterými se přirozeně živí. Ucpání trávicího traktu je pak příčinou jejich úmrtí.

4 ze 7 pochoutek?!

Na světě existuje sedm druhů mořských želv. Všechny druhy jsou ohrožené vyhynutím, čtyři dokonce kriticky. V Indonésii se rozmnožují čtyři druhy a další dva proplouvají tamějšími vodami. Celkem se tu tedy vyskytuje 6 ze 7 druhů. Je to dar, jehož si místní neváží.

Vhodným způsobem se mořské želvy chrání jen málokde. Příkladem může být národní park Alas Purwo na východě Jávy nebo ostrovy Bilang-bilangan a Mataha na východním Borneu. Želví vejce se tu chrání před lidmi i predátory a malé želvy se hned po vylíhnutí pouštějí do moře. Bohužel na mnoha místech je situace jiná. Na východním

Borneu na ostrově Sangalaki probíhala od roku 2002 vzorná ochrana mořských želv, avšak před několika měsíci zde v chráněném území čínský investor začal stavět hotel pro turisty. Na ostrově, který se dá obejít za půl hodiny a na kterém není sladká voda, jsou jedinou zajímavostí pro turisty krásné pláže a moře, v němž můžete potkat nejen želvy, ale i manty či perutýny a vidět neuvěřitelně krásné korálové útesy. Stavba ovšem probíhala naprosto neohleduplně k životnímu prostředí – objekt vznikl na pláži, kde klade svá vejce nejvíce želv, bungalovy jsou prosklené a bez žaluzií, což způsobuje, že světlo pronikající z domů ruší dospělé samice a dezorientuje mláďata. Místní ochránáři proti způsobu stavby protestovali, ale odpověď bylo pouze zrušení ochranného programu na ostrově. Deset z patnácti nakladených snůšek, ve kterých bývá až 100 vajec, je dnes každou noc na Sangalaki ukradeno a prodáno. Je to ilegální a 10 let snah jde vničeť.

Turismus propojuje svět

Komplikovaná situace ale není jen na Borneu. Zcela běžnou praxí státních indonéských center na ochranu mořských želv je, že takzvaní ochránáři vejce kupují od rybářů, kteří jsou tím ovšem pobízeni k jejich vykrádání z pláží. Malé želvy se sice v bezpečí vylíhnou, ale místo do moře je čeká cesta do bazénů. Důvod? Opět turismus a možnost zhlédnout fascinující tvory na vlastní oči. Jenže v bazénech je často čeká sladká voda a nedostatek potravy, želvy se navzájem napadají a okusují si ploutve a s následnými infekcemi umírají. Jako zahraniční turisté, pro které je tato podívaná určena především, můžete na nešetrné zacházení s těmito živočichy poukázat.

Jelikož žijeme v propojeném světě, musíme si uvědomit, že svým chováním nejen daleko od domova na dovolené, ale i zde v každodenním životě výrazně ovlivňujeme přírodu všude na světě. Každý z nás si může vybrat, zda bude přispívat k její ochraně, nebo k ohrožení.

Mgr. Hana Svobodová
dlouhodobě se věnuje ochraně mořských želv v Indonésii
www.morskezelvy.cz

Prodej želvích vajec na trhu v Padangu (Sumatra, Indonésie). Nepodporujte tento obchod, nekupujte a nejzte želví vejce. Foto autorka